

Metodologia de la recerca científica aplicada a la llengua i la literatura catalanes

Núria Alturo

Departament de Filologia Catalana i Lingüística General
Màster de formació del professorat de secundària obligatòria i batxillerat,
formació professional i ensenyament d'idiomes

Assignatura del Màster de formació del professorat de la Universitat de Barcelona:

“Metodologia de la investigació científica aplicada a la llengua i la literatura catalanes”

Materials docents (2a. edició):

<http://hdl.handle.net/2445/106463>

Orientació de l'assignatura:

Formació de **tutors de treballs de recerca de batxillerat** sobre **llengua i literatura catalanes**.

Orientació de l'assignatura:

Formació de **tutors de treballs de recerca de batxillerat** sobre **llengua i literatura catalanes**.

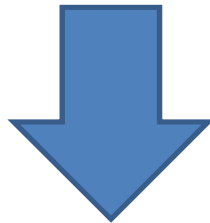
Professors:

Lluís Cifuentes (Literatura Catalana) i Núria Alturo (Lingüística Catalana): del curs 2010-2011 al 2013-2014.

Núria Alturo: del curs 2014-2015 al 2016-2017.

Evolució:

- Ensenyar a fer recerques pròpies.
- Conèixer els conceptes, els mètodes i els recursos per a la recerca sobre la llengua i la literatura catalanes.

- Ajudar a comprendre el **procés** i la **comunicació** de la recerca per tal d'acompanyar la recerca d'altres.
- Aprendre per **TUTORITZAR**.

Contextualització:

- Currículum de Batxillerat.
- Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya (xtec.gencat.cat).
- L'institut: normes, models, recursos tècnics i humans.
- Experiències: dels alumnes del màster i de professors de batxillerat.
- Observació de treballs de recerca elaborats per alumnes de 2n de batxillerat.

Dificultats principals:

- Confusió entre el procés de la recerca i la comunicació de la recerca.
- Confusió entre tema i pregunta de recerca.
- Confusió entre objectius i hipòtesis.
- Confusió entre objectius i anàlisi.
- Dificultat per definir els conceptes i els indicadors.
- No provar els instruments d'avaluació
- Usar les dades per il·lustrar, no per analitzar.

Materials docents:

- Contextualització.
- Recursos.
- Separació clara entre el procés i la comunicació de la recerca.
- Èmfasi en el procés.
- Perspectiva del tutor.
- Activitats de reflexió sobre el procés i la comunicació de la recerca, a partir de casos reals.

Perspectiva del tutor:

- Objectiu: acompanyar, no guiar.
- Competències: coneixement expert del procés i de la comunicació de la recerca.
- Habilitats:
 - ✓ Saber preguntar (perquè l'alumne mateix trobi les respostes).
 - ✓ Saber escoltar (per comprendre el procés que fa l'estudiant).
 - ✓ Saber adaptar-se al perfil de l'estudiant.

EXAMPLES

CONTEXTUALITZACIÓ: normativa

A. Comenteu la descripció del TREBALL DE RECERCA del Currículum de Batxillerat (Decret 142/2008 – DOGC núm. 5183)

Disponible a

<http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0089/dc2144da-fbf0-4605-848c-89dcfdb37998/treball_recerca.pdf>

CONTEXTUALITZACIÓ: instituts

No tots els treballs acadèmics que es presenten com a “treballs de recerca de batxillerat” són treballs de recerca. Alguns són treballs creatius, d’altres són o bé informes o bé resums del que diu la bibliografia sobre un tema determinat.

Quan us trobeu treballant en un institut haureu d’arribar a acords amb altres col·legues sobre la tipologia dels treballs admissibles. Tingueu en compte, en aquest cas, la normativa sobre treballs de recerca, i procureu que la tipologia de treballs admesos permeti a l’estudiant demostrar les competències que es defineixen en el currículum de batxillerat.

Treballar per
aprendre

Informe, resum

Treballar per
comprendre

Treball de recerca

Treballar per
fer

Treball creatiu,
treball aplicat

CONFUSIÓ ENTRE TEMA I PREGUNTA INICIAL

Tema

La influència de l'exili franquista en els poetes catalans

Pregunta

Quina és la influència de l'exili franquista en els poetes catalans?

És una bona pregunta?

Qualitats d'una bona pregunta inicial:

1. Claredat: formulada de manera precisa (sense vaguetats, ambigüitats, contradiccions), concisa i unívoca.

La pregunta està formulada de manera concisa i unívoca, i en aquest sentit és prou bona; però no és prou precisa: quin tipus d'influència volem observar?

Qualitats d'una bona pregunta inicial:

2. Viabilitat: suposa fer un treball que és assumible pel que fa al temps i els recursos disponibles.

La pregunta no és viable: no hi ha temps per estudiar TOTS els poetes exiliats del franquisme.

Qualitats d'una bona pregunta inicial:

3. Pertinència: ha de conduir el treball a una comprensió del problema que es planteja. No n'hi ha prou amb una recollida acrítica d'informacions, i tampoc són pertinents els treballs que pretenen justificar un judici moral o fer prediccions sobre el futur.

Sense precisar més, la pregunta ens pot portar a una mera recollida d'informacions sobre el tema. En aquest sentit, és poc pertinent.

CONFUSIÓ ENTRE OBJECTIUS I ANÀLISI

“Un dels objectius i la primera part d'aquest treball serà analitzar tots els principals elements universals en la trilogia *El Senyor dels Anells* de J.R.R. Tolkien.”

CONCEPTES PER COMPRENDRE I INDICADORS PER OBSERVAR

CONCEPTES	DIMENSIONS	COMPONENTS	INDICADOR
Humor	Recurs	Discursiu	Acudits L'absurd Contrastos Gags
		Altres	

Taxonomia de textos humorístics. No ens serveix com a model d'anàlisi; el que volem és comprendre el concepte d'humor i utilitzar els indicadors per determinar si en un text hi ha humor.

Concepte: HUMOR

DIMENSIONS	COMPONENTS	INDICADORS	
Psicològica	Conducta dels personatges	Conductes innocents i forassenyades	
	Emocions dels personatges	La situació els supera	
Narrativa	Presentació dels fets	La conducta del personatge es presenta com si fos normal	
	Selecció dels fets	Històries quotidianes	
	Text		El personatge divaga
			Hi ha ironia

PROVAR ELS INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ

Provar els instruments d'avaluació ens permet reduir el risc d'obtenir dades que no podrem fer servir.

En una enquesta, per exemple, les preguntes han de ser molt precises. Si no ho són, correm el risc que els informants les interpretin (i les responguin!) de manera diferent.

“La teva família parla català? Sí o no?”

Es refereix als pares?, als pares i germans?, a tots els parents?

“Els teus pares parlen català? Sí o no?”

Si un parla català i l'altre no, és possible que per a situacions similars obtinguem respostes diferents: algú dirà que sí perquè almenys un del dos el parla, i un altre dirà que no perquè no el parlen tots dos.

ANALITZAR DADES NO ÉS “DONAR DADES”, SINÓ INTERPRETAR, VALIDAR... ANAR DE LES PREGUNTES AL CONCEPTE

Llengua inicial del pare (%)	6è primària	1r ESO
Català	22,5	22,0
Català i castellà	10,8	10,3
Castellà	53,6	54,1
Altres llengües i combinacions	13,1	13,6
Total	100,0	100,0

(Bretxa, 2014, <http://tdx.cat/handle/10803/145561>)

Llengua inicial del pare 1r ESO	Català	6è Català i castellà	Primària Castellà	Altres	Total
Català	18,3	2,6	0,8	0,2	22,0
Cat. i cast.	2,1	3,6	4,6	0,0	10,3
Castellà	1,9	4,5	47,2	0,5	54,1
Altres	0,1	0,1	0,9	12,4	13,6
Total	22,5	10,8	53,6	13,1	100,0

Creuar les dades ens permet descobrir una realitat més complexa: un 4,5% dels entrevistats que identificaven el pare com a bilingüe inicial a 6è de primària, a 1r d'ESO l'identifiquen com a castellanoparlant; i un 4,6% dels que l'identificaven com a castellanoparlant a 6è de primària, a 1r d'ESO l'identifiquen com a bilingüe familiar.

Millores en perspectiva:

- Els exemples de treballs de recerca que inclou aquest material docent procedeixen de treballs acabats. Caldria incloure exemples de propostes i d'esborranys de treballs, que permetrien estudiar millor el procés d'elaboració dels treballs.
- Afegir més solucions a les propostes d'activitats, per orientar millor els alumnes de màster.
- Afegir més activitats per treballar les habilitats del tutor (condicionat per la curada del curs: 8 sessions de classe).

Convocatòria oberta fins al 31 de març del 2017

Guanyadors d'edicions anteriors:

- 2016: Cèlia Ventura
- 2015: Laia Güell i Júlia Sala
- 2014: Albert Ribera i Pau Borrell

<http://filcat.ub.edu/premi-filcatub>

**METODOLOGIA DE LA INVESTIGACIÓ
CIENTÍFICA APLICADA A LA LLENGUA
I LA LITERATURA CATALANES**

**Tutorització de treballs de recerca
de batxillerat**

Núria Alturo

<http://hdl.handle.net/2445/106463>

Aquests materials són oberts, dinàmics i en constant revisió.

Us agrairé enormement qualsevol suggeriment, comentari i material que em pugui ajudar a millorar la formació dels futurs tutors de treballs de recerca de batxillerat.

nalturo@ub.edu